

H i s t o r i a .

Tampereen Seudun Invaliidit r.y. Viisivuotisesta toiminnasta, vuodesta 1937 huhtik. 12 päivästä v. 1942 huhtik. 12 päivään.

Vuosi 1937 on Tampereen Seudun Invaliideille merkillepantava vuosi. Jurii tänä vuonna iskettiin ensikerran kuokka Invaliidien työ- sarkaan Tampereen seudulla. Maassamme oli jo aikaisemmin toiminut muu- tamia invaliidijärjestöjä. Nimittäin vapaussodan Invaliidit ja Raaja- rikkoisten työkotiyhdistys Helsingissä. Viime mainittua yhdistystä saam- mekin kiittää siitä että siellä kerättiin ensi kerran ajatus, että Inva- liidi yhdistyksiä olisi perustettava huomattavampiin kaupunkeihin Suo- messa. Niinpä Raajarikkoisten Työkotiyhdistyksen edustajana saapui kau- punkiimme herra Jussi Saarinen. Hänen koolle kutsumanaan pidettiin in- valiidien yleinen kokous Kaupungin-talon juhlasalissa huhtik. 12 päivän iltana 1937. Tätä kokouskutsua oli noudattanut kokonaista(13) kolmetois- ta henkeä invalidia oli ainoastaan 7. Nimittäin neiti Rauha Järvinen, Eino Sandell, Urho Lehtonen, Uno Saarinen, Einari Autero, Lauri Pent- tilä ja Mikko Holma. Asian harrastuksesta oli myöskin tähän kokoukseen saapunut Kaupungin huoltotoimen johtaja herra Emil Viljanen ja rouvat Anna-Liisa Lempiäinen ja Helmi Sohlman.

Vaikka tämän ensimmäisen kokouksen osanottaja joukko olikin näin pieni, niin sittenkin päätettiin kokous pitää hyvässä toivossa. "Kipinästä tu- li syttyä". Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin ~~Einari Autero~~ herra Emil Viljanen ja sihteeriksi ~~Jussi Saarinen~~ Einari Autero. Ensimmäisessä puheenvuorossa herra Jussi Saarinen teki selkoa Raajarikkoisten asemasta maassamme. Samalla hän myöskin korosti yhteistoiminnan ja järjestäytymisen tärkeyttä raajarikkoisten keskustas- sa. Niinpä hän esittikin että Tampereelle perustettaisiin yhdistys jo- honka Tampereen ja lähiympäristön Raajarikkoiset ja kaikki asianharras- tajat voisivat liittyä. Edistääkseen raajarikkoisten henkistä ja ai- neellista hyvinvointia. Kaikki kokouksen osaa ottaneet olivat yksinie- lisiä yhdistyksen perustamisen tärkeydestä.

Yhdistys päätettiin perustaa ja nimeksi hyväksyttiin Tampereen Raajarikkoyhdistys. Samalla hyväksyttiin yhdistyksen perustamiskirja ja siihen liittyvät säännöt. Jäsenmaksuan suuruudeksi hyväksyttiin 10 mk vuodessa invaliidijäseniltä ja 25 mk vuodessa kannattajajäseniltä. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin Urho Lehtonen, varapuheenjohtajaksi Einari Autero. Muiksi johtokunnan jäseniksi valittiin Eino Sandell Mikko Holma ja Rauha Järvinen sekä varajäseniksi kannatusjäsenet Anna-Liisa Lempiäinen ja Helmi Sohlman. Ensimmäisinä alkuvalmisteluina tälle pieneoiselle yhdistykselle oli yhdistyksen laillistaminen. Yhdistysrekisteriin. Kaikki yhdistyksemme nykyiset jäsenet voivat hyvin arvata, että työ ei ollut vähäinen tälle ensimmäiselle johtokunnalle. Varoja ei ollut yhtään toimintaa alettaissa. Niinpä päätettiinkin jättää Kaupungin hallitukselle 1000 mk avustusanomus toimintamme tukemiseksi, sekä Pohj.Pirkkalan kunnalle 500 mk. Kaupungilta saimmekin pyytämämme rahaerän heinäkuun alussa. Pirkkalan kunnalta emme saaneet mitään. Johtokunnan suurempana tehtävänä oli keskittää kaikki voimansa jäsenten hankintaan. Käytiin henkilökohtaisesti invaliidien kodeissa tekemässä selvää järjestäytymisen tärkeydestä. Myöskin sanomalehti kirjoitusten ja Ohjelmallisten kokousten avulla tehtiin voimakasta agitatsioonityötä. Työ tuotti tyydyttävän tuloksen sillä jäsenmäärä kohosi ensimmäisen vuoden aikana 90:een.

Yhdistyksen yleisiä kokouksia pidettiin ensimmäisen toiminta vuoden aikana 6., joista merkittiin 35 pykälää pöytäkirjaan. Johtokunta kokoontui 7 kertaa pykälää merkittiin pöytäkirjaan 31. Syyskuun 19 p:nä 1937 pidetyssä yleisessä kokouksessa Helsingin Raajarikkoisten työkotiyhdistyksen puheenjohtaja herra E.K. Kalervo alusti keskusteltavaksi Invaliidien keskusliiton perustamisen tarpeellisuudesta Alustuksesta selvisi, että Invaliidiyhdistyksiä on perustettu huomattavampiin kaupunkeihin maassamme. Asian näin ollen Invaliidien Keskusliiton perustaminen on välttämätöntä perusjärjestöjen yhdyssiteeksi. Kokous yksimielisesti kannatti Liiton perustamista. Asian lopullinen kehittäminen jätettiin Raajarikkoisten työkotiyhdistyksen huoleksi. Jouluk. 5 p:nä 1937 pidetyssä yleisessä kokouksessa luettiin julki Raajarikkoisten työkotiyhdistyksen kutsu Liiton perustavaan kokoukseen. Kokous pidettiin Helsingissä Elannon kerhuhuoneustossa tammik. 16 p:nä 1938. Tähän kokoukseen päätettiin osallistua lähettämällä 4 edustajaa. Edustajiksi valittiin Urho Lehtonen, Eino Sandell, Emil Lahti, ja Einari Autero.

Seuraava toimintavuotta varten laaditussa tulo- ja meno arviossa osoitti kssan säästö Smk 1362:- ja koko tulo- ja menoarvio päättyy 7,700:-. Toinen toiminta vuosi voidaankin alkaa paljon valoisammasmerkeissä, kuin miltä alkuvaikeudet näytti. Ensimmäinen vuosikokous pidettiin Tampereen Raittiustalolla 6 p:nä helmik. v. 1938. Tässä kokouksessa lausuttiin jäsenille ensikerran terveiset Suomen Sivili- ja Asevelvollisuus Invaliidien Liitolta. Lausuttiin myöskin ne muuntavivat mihinkä Liiton ja perusjärjestöjen toiminta tulevaisuudessa tähtää, ja se tähtää oma-aloitteeseen työhön ja ammattikasvatukseen. Tämän vuoden suurempia tehtäviä on Invaliidi tilaston kerääminen maassamme. Niinpä Tampereen Maajarikkoyhdistys sai huolekseen tilaston keräämisen Tampereen kaupungista ja lähiympäristöstä. Juuri tätä toimenpidettä varten olimme pakotetut perustamaan toimiston jota pidettiin avoimna määrättyinä viikon päivinä. Toimiston hoito tulikin yhdistyksellemme aika kalliiksi. Mutta ajatuksemme oli, että ilman uhrauksia emme myöskään mitään saa. Invaliidi tilaston keräys koitui yhdistykselle onneksi. Sillä jäsenluku kohosi tilaston ohessa 170. Tämän toisen toiminta vuoden aikana on Yhdistyksen puheenjohtajana toiminut Emil Lahti ja varapuheenjohtajana Urho Lehtonen. Yhdistyksen sihteerinä ja kirjeenvaihtajana on toiminut alusta lähtien Eino Sandell'. Johtokuntaan on kuulunut yllämainittujen lisäksi neiti Lempi Turunen, Einari Autero ja varajäseninä Uno Saarinen ja Mikko Holma. Rahastonhoitajana on toiminut E. Autero. Opintokerho ja ompelukerho on myöskin ollut vilkkaassa toiminnassa. Oppiaineina opintokerholla on ollut Yhteiskuntaoppi järjestötoimintaoppi. Kunnalliset ja Valtiolliset huoltolait, ja myöskin vapaa- ta huviohjelmia. Opinon ohjaajina on toiminut Jussi Santala ja Matti Kuivanen. Ompelukerhon ohjaajana on toiminut neiti Lempi Turunen innostuksella ja ammattitaidolla. Liiton äänenkannattajaa on levitetty tämän toimintavuoden aikana 2,700 kpl. Tämän Suomen Invaliidien levitystyön ansiosta olemmekin tehneet tunnetuksi vastaperustetun Liittomme ja perusjärjestöjen toimintaa. Tampereella ja laajalle ympäristö kunnissa. Huvitilaisuuksia toimitettiin kuluvan vuoden aikana 4. ohjelma x oli kaikissa tilaisuuksissa varsin hyvää. Liittomme järjestämille Luento- ja Retkeilypäiville Helsingissä osallistuttiin myöskin aika runsaslukuisesti. Yhdistyksemme sai kuluvan vuoden ajaksi Tampereen kaupungilta Smk 5,000:- toiminnan tukemiseksi. Sairaus- ja työttömyys avustuksia olemme jäsenille jakaneet kuluvan vuoden aikana huomattavan paljon. Työttömyystilantasta ovat invaliidit joutuneet kärsimään mahdottoman paljon.

Senpätähden johtokunta onkin joutunut kääntymään monien eri virastojen puoleen saadakseen työttömille jäsenilleen sopivaa työtä.

Huoneusto kysymys on monesti vaikuttanut hyvin haitallisesti yhdistyksen toimintaan. Sillä olemmehan joutuneet toimimaan vuokrahuoneissa koko toimintamme ajan ja näitä vuokrahuoneitakin on ollut kovin vaikea saada sillä kysyntä on hyvin suuri. Kuluneen kesän aikana saimme vähäsen nauttia virkistävästä kesätoiminnasta ja siitä suuresta arvokkaasta yhteistyöstä mitä luonnon suomissa aurinkoisissa majoissa voimme maksutta suorittaa, Invaliidien onneksi ja terveydeksi. Senpätähden kesätoimintaa yhä edelleenkin päätettiin valmistella. Huvitoimikunnan ja Opinto-kerhon yhteisillä voimilla. Saadaksemme tulevanakin kesänä jäsenillemme hauskoja yhdessä olo tilaisuuksia luonnon vihreässä helmässä. Arpa-jaiset päätettiin myöskin panna toimeen kesäkodin hyväksi lupa pyydettiin 2,500 kpl. 11 mk. hintaiselle arvalle. vuoden 1939 ajaksi. Liiton järjestämille toimitsiain ja Invaliidi huollon ohjaaja kursseille päätettiin lähettää 2:si jäsentä nimittäin neiti Lempi Turunen ja Jussi Santala. Kurssin käytyään he lupautuivat olemaan ohjaajana Tampereen seudulla invaliidihuoltoa koskevissa asioissa. Yhdistyksen järjestämässä kokous ja valistustilaisuuksissa on käynyt Liiton edustajina luennoimassa kuluvan vuoden aikana herra Eino Kalervo, sekä kansan edustajat Kyllikki Kilpi ja Elsa Metsäranta. Huomattavampia päätöksiä tämän loppuvuoden aikana on yhdistyksen sääntöjen ja nimen muutos ehdotus. Yhdistyksen nimeksi ehdotetaan Tampereen Invaliidiyhdistys r.y. Sääntöjen ja nimen muutoksesta päättää vuosikokous. Kassan säästö osoitti varoja vuodelle 1939 Smk 6.455:50 . Meno- ja tuloarvio päättyy vuodelle 1939 Smk 30,955:50. Tähän päättyy vuosi 1938.

Vuosikokous pidettiin Osuusliike Voiman Juhlasalissa Lapintie 4. Helmik. 5 p:nä 1939, oli erittäin runsaslukuinen. Liiton edustajana oli tähän kokoukseen saapunut herrä Toivo Santala ja hän lausui muutamia mieltäylentäviä sanoja erikoisestikin hän korosti sitä yhteistyötä ja yhteisymmärrystä mikä Liiton ja Tampereen Raajarikko yhdistyksen välillä on vallinnut kuluneen toiminta vuoden aikana.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin Emil Lahti vakinaiseksi ja Urho Lehtonen varalle. Yllämainittujen lisäksi johtokuntaan valittiin J. Santala, Lempi Turunen, E. Sandell, U. Saarinen , E. Autero varalle L. Penttilä J. K. Virtanen. Johtokunta valitsi keskuudestaan rahastonhoitajaksi Jussi Santalan ja sihteeriksi Eino Sandell'in.

Yhdistyksen perustavassa kokouksessa osaaottaneitten vähälukuisuuden takia epäonnistuttiin jonkun verran yhdistyksen nimen valinnassa. Tälle vuosikokoukselle oli johtokunta laatinut kolme nimiehdotusta. Ensimmäisen ehdotus oli Tampereen Sivili Invaliidit r.y., toinen Tampereen Invaliidien yhdistys r.y. ja kolmas Tampereen Seudun Invaliidit r.y. Näiden kolmen ehdotuksen välillä syntyneessä äänestyksessä voitti viimeksi mainittu ehdotus. Yhdistyksen virallinen nimi on siis Tampereen Seudun Invaliidit r.y. Sääntöihin tehtiin myöskin nimeä koskeva muutos, ja myöskin yhdistyksen nimen kirjoittajissa tehtiin pieni muutos. Oman huoneuston hankkimisesta ~~kärsäkkäin~~ /herätettiin/ ensikerran kysymys tässä kokouksessa ja jätettiin huoneustoasia johtokunnan edelleen valmistettavaksi, sillä toivomuksella että tämän kuluvan vuoden aikana todella saisimme yhdistykselle oman kodin. Johtokunnan kehittämänä huoneustokysymys kehittyikin hyvin onnelliseen vaiheeseen nopeassa tahdissa. Kunnes maalisk. 19 p:nä v. 1939 pidetyssä yhdistyksen yleisessä kokouksessa päätettiin osakehuoneuston osatamisesta Asunto Osakeyhtiö Kunkaankatu 36: sta. Huoneusto käsittää 5:si tulisia osakkeen hinta on 65,000 mk. Osakkeen ostamista vastusti ainoastaan kaksi yhdistyksen jäsentä. Jotenka päätös oli vastustajia lukuunottamatta yksimielinen. Erikoisestikin kunnostautui tämän osakekaupan hyväksi. Yhdistyksemme jäsenet Emil Lahti ja Jussi Santala, viimeainittu ei ollut kumminkaan tilaisuudessa jatkamaan työtä Invaliidien hyväksi omassa huoneustossa, vaikka hän sitä kovasti toivoikin. Hänen täytyi jäädä sairaslepoon vaikean sairauden murtamana. Tämä tauti johtikin hänet kuolemaan "kunnia hänen muistolleen." Kaupungin hallitus on tänäkin vuonna muistanut yhdistystämme myöntämällä meille Smk 10,000 tämä summa käytettiin etupäässä huoneuston kuntoon laittamiseen ja kaluston ostamiseen. Yhdistys toiminta tämän alkuvuoden aikana oli erittäin vilkasta. Johtokunta kokoontui yhteisiin neuvottelutilaisuuksiin melkeimpä joka viikko. Yleisiä kokouksia oli myöskin hyvin usein. Syyspuolella kesää alkoi mustat pilvet varjota maataamme, kunnes marraskuussa venäläiset ampuivat ne kohtalokkaat Mainilan laukaukset joka oli lähtömerkki sodan syttymiseen, Neuvostovenäjän ja Suomen välillä. Tilanne kärjistyi kärjisty- mistään vihdoin jouduimme ilmavaaraan. Tämä vaikutti erittäin masentavasti myöskin yhdistystoimintaan. Olihan vaikeimmilla invaliideilla suorastaan kielto kaduilla liikkumiseen. Johtokunta ja Liitto oli kuitenkin vilkkaassa yhteistoiminnassa sota-ajasta huolimatta. Kaikki yhteiset asiat hoidettiin pienemmällä sakilla jäsentemme yhteisiä etu-

ja silmälläpitäen. Työ ei ole suinkaan ollut vähäistä mitä tämänkin vuoden aikana on tehty. Paljon on hyviä tuloksia näkyvissä järjestötoimintamme työsaralla. Vuoden 1940 vuosikokousta ei voitu pitää sääntöjen määräämänä aikana helmikuussa vaan siirtyi kokouksen pito rauhallisempiin aikoihin. Sodasta kärsimään joutuneiden Invaliidien perheiden hyväksi lahjotettiin kaikki käytännölliset vaatekappaleet mitä ompelukerholla oli valmiina. Huhtikuun 7 p:nä 1940 pidetyssä vuosikokouksessa valittiin yhdistyksen puheenjohtajiksi Emil Lahti vakinaiseksi ja Urho Lehtonen varalle. Johtokuntaan yllämainittujen lisäksi valittiin Lempi Turunen, E. Sandell', L. Jukkola, M. Kuivanen, U. Saarinen varalle E. Autero, L. Penttilä. Johtokunta valitsi sihteeriksi E. Sandell'in ja rahastonhoitajaksi Lempi Turusen. Sodan kohtalokkaat seuraukset vaikuttavat yhä edelleen ehkäisevästi yhdistys toimintaamme. Sotaa seurannut ankara pula-aika koskee tietenkin Invaliideihin kaikkein kipeimmin. Sota Invaliidien huoltotoimintaan on otettu osaa kaikella tarmolla. Paljon on jouduttu antamaan sairaaloista vapautuville Invaliideille huomattavia raha-avustuksia. Huonekalujen maalaus-, kiilloitus- ja värjäys kurssit järjestettiin myöskin, sota invaliideille ja kursseille osaanotto oli huomattavan runsas. Ammattikurssien järjestäminen tulee tästä lähtien olemaan Liittomme ja yhdistyksemme yksi tärkeämpi järjestö toiminnan muoto. Yleisiä kokouksia pidettiin tämän toimintavuoden aikana 4. Johtokunta kokoontui 17 kertaa. Paljon on puheenjohtaja joutunut nuijaa heiluttamaan, kun lukkoon on lyöty 142 eri asiaa. Toiminta vuosi 1941 alettiin raskaan Moskovan pakkorauhan aikana helmik. 16 p:nä pidetyllä vuosikokouksella. Liiton edustajana oli kokousta seuraamassa herra Toivo Santala. Hän lausui meille parhaat kiitokset siitä suuresta työstä jota yhdistyksemme on joutunut suorittamaan sota-ajasta huolimatta. Toivoi myöskin onnea ja menestystä alkavalle toimintavuodelle. Tämä vuosikokous olikin ihmeellinen siitä, että ei tullut minkäänlaisia virkailia vaihdoksia. Puheenjohtajat pysyi samana, ja myöskin johtokunta kokonaisuudessaan pysyi samana. Ensimmäisiä suurempia tehtäviä tämän alkuvuoden aikana on Arpajaishommat, sillä vuosikokous päätti hakea luvan 45,000 arpaa käsittävälle arpajaisille. Naisinvaliidien puolesta herätettiin kysymys, oppilasompelimoj perustamisesta huoneustomme yhteyteen. Tämä kysymys saikin heti myönteisen ratkaisun. Ja ompelimo toimii täydellä höyryllä. Lempi Saarisen johdon alaisena. Liittomme toisessa Edustajakokouksessa huhtik. 20 p:nä v. 1941 oli yhdistyksemme edustajina mukana M. Kuivanen, E. Lahti ,

E. Autero ja Lempi Saarinen. Yleisiä kokouksia pidettiin tämän vuoden aikana kahdeksan ja johtokunnan kokouksia 26. Osaanotto yleisiin kokouksiin on ollut erittäin vilkasta. Yhdistyksen taloudellinen asema on myöskin huomattavasti parantunut. Sillä onhan tämä meidän yhdistystoimintamme muodostunut myöskin invalidien liiketoiminnaksi. Paljon on yhdistyksemme välityksellä myyty Invalidien valmistamia tuotteita, erikoisestikin Invalidien kivihiomon tuotteet ovat olleet varsin kysytyjä. Yhdistyksemme myyntipäällikkönä on toiminut Eino Sandell kiitosta ansaitsevalla tarmolla.

Vuosi 1942 alotetaan työn ja toimen vuotena. Jälleenrakennustyö kuuluu myöskin invalideille ja he myöskin tahtovat siihen osallistua.

Vuosikokous joka pidettiin helmik. 15 p:nä 1942 valitsi puheenjohtajikseen vakinaiseksi M. Kuivasen ja varalle E. Lahti. Johtokunta valitsi rahastonhoitajaksi L. Vahlmannin ja sihteeriksi E. Lahti, näiden lisäksi kuuluu vielä johtokuntaan L. Penttilä, U. Lehtonen, L. Jukkola ja varajäsenenä J. Palhorauta ja Aino Rosenlind. Kokouksia on pidetty vuosikokouksen ja huhtik. 12 päivän välisenä aikana yleisiä kokouksia 1. Johtokunta on kokoontunut 4 kertaa. Nämä samat henkilöt joiden nimi on seurannut vuosi vuodelta yhdistyksemme johtokunnissa y.m. virkailioina. Minä kehoitan heille tämän historiikan lopussa kolmikertaisen hei huudon väsymättömästi työstään, Yhdistystoiminnassa kaikkien invalidien puolesta.

Hei ! Hei ! Hei !

Tampereen Seudun Invalidit r.y.

puolesta toimeksi saanut

Urho J. Lehtonen

